

MINISTER ZDROWIA

Warszawa, 2014 - 07 01

MZ-ZP-Ś-070-30074-1/EM/14

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich

GABINET MARSZAŁKA SENATU

Wpłynęło dn. 7.07.14
nr. 4147 podpis. M

wpłynęło dn. 4.07.14.

nr. 2854 podpis. Severka

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Grzegorza Wojciechowskiego, Senatora Rzeczypospolitej Polskiej złożone wspólnie z innymi Senatorami podczas 56. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 czerwca 2014 r., w sprawie lokalizacji turbin wiatrowych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Na wstępie pragnę zaznaczyć, że w 2004 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w raporcie „*Energy, sustainable development and health*” z 4. Konferencji Ministrów Środowiska i Zdrowia, która miała miejsce w 2004 r., wskazała, że energia wiatrowa charakteryzuje się najniższym poziomem wpływu na zdrowie i środowisko spośród wszystkich analizowanych źródeł energii.

W przeciwieństwie do elektrowni konwencjonalnych (wykorzystujących proces spalania paliw kopalnych do produkcji energii), praca turbiny wiatrowej nie powoduje emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym dwutlenku węgla (gazu cieplarnianego).

Identyczna ilość energii, wyprodukowanej przez elektrownie konwencjonalne i turbiny wiatrowe pokazuje wielkość potencjału redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Potencjał ten zależy, z jednej strony od rodzaju i jakości stosowanych paliw oraz rodzaju i skuteczności procesów spalania i usuwania zanieczyszczeń u źródła w elektrowniach konwencjonalnych, zaś z drugiej strony od liczby turbin wiatrowych i ich efektywnego czasu pracy.

Jedno z badań (BTM Consult 1999), sugeruje, że do roku 2025 energia wiatrowa może zapobiegać emisji 1,4 - 2,5 gigaton dwutlenku węgla rocznie. Niemniej jednak wzrost wykorzystania energii odnawialnej na terenie kraju, w tym dynamiczny rozwój energetyki wiatrowej, przyczynia się do powstawania na obszarze i w sąsiedztwie lokalizacji ww. przedsięwzięć szeregu zjawisk, w tym uciążliwości dotychczas niespotykanych lub występujących w niewielkiej skali.

Największe wątpliwości budzą zagadnienia związane z potencjalnym szkodliwym oddziaływaniem generowanego przez turbiny wiatrowe hałasu, w tym hałasu infradźwiękowego oraz promieniowania elektromagnetycznego, występowania efektów migotania cieni i refleksów światła, możliwości odrywania się kawałków lodu z łopat wirnika, a także „zaśmiecanie” krajobrazu.

Ponadto, odczuwanie przez ludzi oddziaływania turbin wiatrowych uzależnione jest od wielu czynników, w dużej mierze od: liczby turbin składających się na jedną instalację (elektrownię wiatrową, np. tzw. farmy wiatrowe), odległości od zabudowań mieszkalnych, ukształtowania i zagospodarowania terenu, warunków meteorologicznych, od subiektywnego odczucia osób potencjalnie narażonych i przekonania o szkodliwym jego oddziaływaniu, a także od innych czynników.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że przy ocenie wpływu na środowisko, w tym na zdrowie ludzi, instalacji wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru, będących przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. Nr 1235, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą z dnia 3 października 2008 r.”.

W myśl art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest:

- 1) Główny Inspektor Sanitarny - w przypadku dokumentów opracowywanych i zmienianych przez naczelne lub centralne organy administracji rządowej;
- 2) państwowy wojewódzki inspektor sanitarny - w przypadku dokumentów innych niż wymienione w pkt 1 i 3;
- 3) państwowy powiatowy inspektor sanitarny - w przypadku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Stosownie do przepisów art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaga realizacja planowanych przedsięwzięć:

- 1) mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r.),
- 2) mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko został stwierdzony na podstawie art. 63 ust. 1 tej ustawy (art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.),
- 3) innych niż wskazane w art. 59 ust. 1 tej ustawy dla warunków określonych w art. 59 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r., w odniesieniu do oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.):

- 1) do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru o łącznej mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW oraz lokalizowane na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej (§ 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia);
- 2) do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 5 ww. rozporządzenia z dnia 9 listopada 2010 r., lokalizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627, z późn. zm.), z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie do zasilania znaków drogowych i kolejowych, urządzeń sterujących lub monitorujących ruch drogowy lub kolejowy, znaków nawigacyjnych, urządzeń oświetleniowych, billboardów i tablic reklamowych, oraz o całkowitej wysokości nie niższej niż 30 m.

W myśl art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadza się w ramach:

- 1) postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- 2) postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18 ustawy z dnia 3 października 2008 r., jeżeli konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko została stwierdzona przez organ

właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz w przypadku, o którym mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzany jest w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stanowiącej część postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowej.

Jeżeli ocena oddziaływania planowanej inwestycji nie wykazała, iż inwestycja będzie powodować negatywne oddziaływanie na gatunki lub siedliska występujące na danym obszarze Natura 2000, inwestycja taka może być przeprowadzona.

Dla obszarów Natura 2000 nie ustanawia się zakazów, tak jak dla innych form ochrony przyrody, np. parków narodowych. Ochrona na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Aktualnie obowiązujące przepisy m.in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.) ustawy *o ochronie przyrody*, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), rozporządzenia Rady Ministrów *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* oraz przepisy wykonawcze wydane na podstawie ww. ustaw określają zasady kwalifikacji i lokalizacji wszystkich przedsięwzięć inwestycyjnych, a więc kształtowania ładu przestrzennego z uwzględnieniem wszystkich zagrożeń dla środowiska, ludzi i krajobrazu.

Zdaniem Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, jednym z podstawowych i bezpiecznych dla ludzi rozwiązań wydaje się wybór optymalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych i umieszczenie ich w odpowiednio dużej odległości od osiedli mieszkalnych i najbliższych zabudowań. Przy czym uwzględnienie mogących wystąpić różnych warunków meteorologicznych, które m.in. warunkują rozprzestrzenianie się fal dźwiękowych w środowisku, jest jedną z podstawowych kwestii. Wydaje się, że odległością gwarantującą zarówno dotrzymanie norm hałasu, jak i zminimalizowanie potencjalnych uciążliwości z nim związanych oraz ograniczającą do minimum wpływ emisji pola

elektromagnetycznego i efektu migotania cieni dla mieszkańców przebywających w okolicach farm wiatrowych jest odległość nie mniejsza niż 2-4 km (w zależności od ukształtowania terenu i warunków pogodowych). Potwierdzają to wyniki badań naukowych, w których wskazano, że przy odległości zabudowań od farm wiatrowych zlokalizowanych powyżej 2 km liczba skarg odnośnie hałasu jest znikoma.

Zalecana przez Instytut wartość została oszacowana przy uwzględnieniu wszystkich potencjalnych elementów ryzyka, w tym również często podawanego w ocenach oddziaływania na środowisko dystansu, dla którego poziom hałasu spełnia obowiązujące obecnie wartości dopuszczalne (dBA). Poza tą odległością, uwzględniono ponadto odległości wynikające z poziomu ciśnienia akustycznego hałasu dla niskich częstotliwości (znacznie wyższego niż dla wyższych częstotliwości) oraz poziomu jego uciążliwości dla mieszkańców (od 3 % do 30 % populacji przy hałasie 30-45 dBA). Przy szacunkach wzięto również pod uwagę możliwość zakłócenia snu i wystąpienia potencjalnych skutków psychofizycznych, z uwzględnieniem istotnych zmian w krajobrazie (odległość 2 km, przy której turbina wiatrowa jest dominującym elementem krajobrazu, a ruch obrotowy wirnika jest wyraźnie widoczny i dostrzegany przez człowieka z każdego miejsca), możliwość odrywania się kawałków lodu od wirników (efekt występujący przeciętnie do 600 - 800 m w zależności od kształtu i masy lodu) oraz odległość występowania efektu migotania cienia (1,2 - 2,1 km, dla przeciętnej łącznej wysokości turbin wiatrowych z wirnikiem w Polsce w granicach 120 - 210 m) i możliwość wystąpienia awarii turbiny w postaci upadku urwanej łopaty wirnika lub jego fragmentu (nawet w granicach 0,7 - 1,8 km, w zależności od wielkości fragmentu przy locie bez wibracji wokół własnej osi). W swoich opiniach Instytut wziął również pod uwagę rekomendowane odległości turbin wiatrowych od zabudowań podawane zarówno przez ekspertów, naukowców, jak i władze lokalne oraz centralne na świecie (maksymalne w granicach 1,0 - 3,2 km). Jednocześnie Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny zaznaczył, że zalecana odległość uzależniona jest od rodzaju, typu, wysokości i liczby turbin (np. sprzyjających nakładaniu się i interferencji fal dźwiękowych) oraz stopnia ukształtowania terenu i sposobie jego zagospodarowania (pochłanianie i odbijanie fal).

W celu zminimalizowania potencjalnego negatywnego wpływu farm wiatrowych na zdrowie ludzi, jednym z najważniejszych elementów dotyczących lokalizacji turbin wiatrowych, poza zachowaniem odpowiedniej odległości, jest maksymalne ograniczenie potencjalnego ryzyka zdrowotnego. Wydaje się to możliwe już na etapie planowania inwestycji, dzięki m.in. ścisłemu przestrzeganiu wszystkich etapów jej realizacji, obejmującego kontrolę poprawnego

wykonania oceny ryzyka i oddziaływania na środowisko, użytych materiałów i jakości wykonania robót. Badania wskazują również na fakt, iż kwestia psychicznego nastawienia społeczeństwa do tego typu inwestycji pełni kluczową rolę i ma istotny wpływ na stan zdrowia mieszkańców żyjących w okolicy elektrowni tego typu. Dlatego też bardzo istotną kwestią jest uwzględnienie opinii społeczeństwa w trakcie planowania inwestycji i przeprowadzenie rzetelnej kampanii informacyjnej. Na całym świecie tysiące ludzi żyje w pobliżu turbin bez zauważalnych konsekwencji zdrowotnych. W wielu regionach Europy energia wiatrowa cieszy się znacznym poparciem społecznym, co nie oznacza, że nie posiada też krytyków.

Z powierzenia

Z. upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Igor Radziewicz-Winnicki